Gemeente Midden-Delfland

Anna van Raesfeltstraat 37, Postbus 1, 2636 ZG Schipluiden

T (015) 380 41 11, F (015) 380 99 92

E gemeente@middendelfland.nl, I www.middendelfland.nl

Inleiding

De samenstelling van de coalitie is veranderd. De nieuwe coalitie heeft een aanvulling geschreven op het bestaande coalitieakkoord. Het college heeft dit omgezet in een aangepast werkprogramma voor de resterende tijd van de raadsperiode 2022-2026, waarbij we ook aandacht hebben voor de periode daarna.

In dit collegewerkprogramma staat waar we ons op richten en wat we de rest van deze raadsperiode gaan doen. We laten zien dat we de doelen uit het coalitieakkoord overnemen en hoe we deze willen bereiken. We geven ook aan wat we belangrijk vinden en waar we met de beschikbare middelen en capaciteit voorrang aan geven. Wij houden de raad op de hoogte over de voortgang via de gebruikelijke kanalen. Dit zal vooral via de maandelijkse informatieverstrekking gebeuren.

Verandering als constante

We leven in een tijd waarin digitalisering, een circulaire economie, veranderende maatschappelijke en geopolitieke verhoudingen spelen. Dit leidt tot grote vraagstukken met betrekking tot energievoorziening, klimaatgevolgen en adaptatie, effecten en regels ten aanzien van stikstof, passende maatschappelijke omgangsvormen, ondermijning en zelfs veranderingen in de democratische rechtstaat. Dit vraagt van de raad, van ons college en onze ambtelijke organisatie om flexibel te zijn en vooruit te kijken. Wij vinden het belangrijk om ruimte te geven voor dialoog met de samenleving, binnen het college en met u als raad. Naar elkaar luisteren is nodig voor goede verbinding en om gebruik te maken van elkaars inzichten en meningen.

Met en aan elkaar verbonden

De maatschappelijke opgaven van vandaag kunnen niet meer apart van elkaar worden aangepakt. Ze zijn verweven met verschillende gebieden van beleid. Om het leven van mensen goed te houden of beter te maken, moeten we deze problemen integraal aanpakken, zowel sociaal als fysiek. Daarom is het belangrijk om samenhang te hebben tussen verschillende beleidsterreinen. Wij kiezen voor een indeling in vier hoofdstukken die naar onze mening het meest recht doet aan het weergeven van deze samenhang:

1. Vitale dorpen
2. Duurzaam landschap
3. Mensen maken de samenleving
4. Dienstverlenende gemeente

Per hoofdstuk leest u waar onze aandacht naar uit gaat. We kijken wat er nodig is en welke inzet dat van ons vraagt. Wij richten ons op het behalen van resultaten in de resterende raadsperiode en hebben tevens oog voor de langere termijn. Het collegewerkprogramma is geen 'mini-begroting', maar tegelijkertijd maken genoemde thema's wel onderdeel uit van onze P&C cyclus. Voor de vindbaarheid en helderheid, hebben we daarom onderaan ieder hoofdstuk een verwijzing gemaakt naar de bijbehorende programma's van de begroting.

1. Vitale dorpen

Vitale dorpen in Bijzonder Provinciaal Landschap

Als Cittaslow-gemeente streven we ernaar dat Den Hoorn, Maasland en Schipluiden bloeiende, veilige en sociale dorpen blijven om in te leven, te wonen en te werken. Deze dorpen liggen in een prachtig landschap, waar iedere inwoner, ondernemer en bezoeker zich thuis voelt. We willen actieve gemeenschappen creëren waar mensen van alle leeftijden samenkomen. We vinden het belangrijk dat er een goede balans is tussen activiteiten en ontspanning, zodat de kwaliteit van leven wordt bevorderd.

Het concept "brede welvaart" past bij Cittaslow. Brede welvaart gaat over de kwaliteit van leven nu en de invloed van onze manier van leven op het welzijn van toekomstige generaties. Het gaat in essentie over het welzijn van mensen. Naast materiële welvaart gaat het om zaken zoals gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale samenhang, persoonlijke ontwikkeling en (on)veiligheid. Het gebruik van het concept brede welvaart bij het maken en uitvoeren van beleid is waardevol voor het behoud en de versterking van onze vitale dorpen binnen ons Bijzonder Provinciaal Landschap.

Voorzieningen en sociale samenhang

Ons doel is om adequate voorzieningen te hebben voor elk dorp. Wij willen een voorzieningenniveau dat is afgestemd op de behoeften van de inwoners van elk dorp en dat voor hen goed bereikbaar is. Dit kan betekenen dat bepaalde voorzieningen op één locatie in Midden-Delfland beschikbaar zijn, of dat inwoners gebruik maken van voorzieningen in aangrenzende gemeenten. Bij de ontwikkeling van de voorzieningen houden we rekening met duurzaamheid en levensvatbaarheid op de lange termijn.

In onze gemeente is er een sterke sociale samenhang. Dit vormt de basis van de prettige dorpssfeer en de eigen identiteit van de dorpen. Het is ook het uitgangspunt van ons gemeentelijk beleid. We zetten ons in om deze identiteit en sfeer te behouden.
We beoordelen initiatieven en ontwikkelingen aan de hand van de volgende criteria: bevorderen ze ontmoeting, stimuleren ze verbinding, zijn ze gastvrij en toegankelijk?

Wonen

Om vitale dorpen te behouden, zijn na 2030 nieuwe woningbouwlocaties nodig. Omdat woningbouwontwikkeling tijd kost, moeten we in deze bestuursperiode alvast plannen maken. De mogelijke locaties worden besproken in de dorpsvisies, die weer de basis vormen voor de Omgevingsvisie 2.0. We maken eerst de dorpsvisies dat betekent dat het niet mogelijk is om eind 2024 al een volledige afweging van potentiële locaties te hebben. De dorpsvisies geven ruimte voor een integrale politiek-bestuurlijke afweging van mogelijke woningbouwlocaties voor na 2030.

De woningmarkt staat nog onder druk door economische ontwikkelingen. Er is een woningtekort, de rente stijgt, bouwkosten nemen toe en er is onzekerheid over overheidsbeleid en de internationale situatie. Dit heeft invloed op de ruimtelijke ontwikkeling en de voortgang van woningbouwactiviteiten. Rijk en provincie bieden subsidies aan om woningbouw te stimuleren. Deze bijdragen zijn bedoeld om woningbouw te versnellen of problemen bij de realisatie op te lossen. Wij doen ons best om deze subsidies te krijgen en hebben aanvragen ingediend. De resultaten van deze aanvragen worden opgenomen in de begroting en kunnen leiden tot minder meerkosten en snellere woningbouw, zodat we vlotter resultaten kunnen behalen voor de samenleving.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen volgen we de uitgangspunten van de Woonvisie 2024-2030. Als de huidige plannen het toelaten, stemmen we de programmering zoveel mogelijk af op deze uitgangspunten. Voor nieuwe projecten geldt dat minimaal 60% van de woningen sociaal en betaalbaar moet zijn, waarvan tenminste 30% sociale woningen zijn. We werken ook aan woningen die geschikt zijn voor ouderen en bijpassende voorzieningen, zoals huisartsenzorg. De verwachte toename van het aantal ouderen maakt dit noodzakelijk. Voor het realiseren van deze woningen werken we samen met zorginstellingen en Wonen Midden-Delfland.

Wij zijn verantwoordelijk voor de opvang en huisvesting van asielzoekers, statushouders en Oekraïense vluchtelingen. De aantallen worden bepaald op regionaal niveau. Nadat we eerder opvang voor Oekraïense vluchtelingen in Maasland hebben gerealiseerd, werken we nu hard aan de voorbereiding en oplevering van de geplande locatie voor asielzoekers in Den Hoorn. We houden de raad op de hoogte van de ontwikkelingen.

Dit doen we:

Dorpen

- We stellen voor Den Hoorn, Maasland en Schipluiden afzonderlijk een dorpsvisie op. Dit doen we samen met de inwoners, en de ondernemers en organisaties die een betrokkenheid hebben bij het betreffende dorp. De Toekomstvisie 2050 zal mede richting geven aan de visies. Onderwerpen die in elk geval aan de orde komen zijn: wonen (conform besluitvorming Woonvisie 2024-2030), behoud en versterking voorzieningen, dorpse sfeer (behoud karakter, bevorderen sociale cohesie, ruimte voor inwoners om bij te dragen aan eigen leefomgeving), verbeteren bereikbaarheid (fiets, openbaar vervoer, het oplossen van knelpunten voor verkeer aan de Maassluiseweg in Maasland, het terugdringen van verkeersoverlast door sluipverkeer aan de Zouteveenseweg en het inzetten op duurzaamheid (klimaatadaptatie, energietransitie). De dorpsvisies zullen tevens antwoord geven op de vraag waar na 2030 mogelijk nieuwe locaties voor woningbouw gerealiseerd kunnen worden. We stellen de dorpsvisies volgordelijk op, zodat wij de beschikbare capaciteit en middelen gericht en effectief kunnen inzetten en de participatie eenduidig kunnen uitvoeren. We verwachten eind 2025 drie vastgestelde dorpsvisies te hebben. De dorpsvisies vormen bouwstenen voor de Omgevingsvisie 2.0.

Verenigingen

- We faciliteren sport- en verenigingsaccommodaties, met aandacht voor medegebruik. We ondersteunen (sport)verenigingen, versterken de bibliotheekfunctie en faciliteren ruimte voor ontmoeting in de dorpen. Dit doen we door:
  - In de periode 2024 tot en met 2026 in de drie dorpen ontwikkelpleinen te realiseren met daarin gecombineerde functies van bibliotheekwerk, informatie en advies, financiële dienstverlening en ontmoeting.
  - In de ontwikkeling van de dorpsvisies (zie hieronder) nadrukkelijk ruimte voor adequate maatschappelijke voorzieningen te betrekken. We spreken in dat verband van accommodatiebeleid.
  - Vooruitlopend daarop actualiseren we in 2024 ons beleid ten aanzien van gemeentelijke ondersteuning bij investeringen in welzijnsaccommodaties in brede zin.
- We bevorderen verbinding via sport, ontspanning, evenementen, cultuur en openbare voorzieningen. Gastvrijheid en toegankelijkheid zijn daarbij uitgangspunt. Dit draagt bij aan een hechtere gemeenschap en een betere kwaliteit van leven voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Dit doen we door:
  - Voortzetten van de (vernieuwde) regeling Kunst, Cultuur en Sociale Samenhang, waarmee we verbindende initiatieven vanuit de samenleving ondersteunen.
  - Voortzetten bestaande financiële ondersteuning aan lokaal welzijnswerk voor onder andere vrijwilligersondersteuning, verenigingen, ouderenwerk en participatie.

Ruimtelijke ordening en wonen

- In deze collegeperiode gaan we gemiddeld 50-70 woningen per jaar realiseren van meer betaalbare woningen voor mensen uit onze dorpen.
- Wij actualiseren de omgevingsvisie 1.0 naar versie 2.0 als ruimtelijke vertaling van onder andere de *Toekomstvisie 2050*. We starten hiermee na afronding van de dorpsvisies. Met de opstelling van de Omgevingsvisie 2.0 wordt de ruimtelijke vertaling gemaakt van de landschappelijke kwaliteiten in een actuele regionale context en in verbinding met onze drie dorpen. We doen dit samen met betrokkenen. Dat zijn primair de inwoners maar ook ondernemers, verenigingen, organisaties, buurgemeenten en partners. We hechten immers veel waarde aan een goede relatie en communicatie met hen. De opbrengst van het proces van de Toekomstvisie 2050, de richtinggevende uitspraken ervan, en de dorpsvisies zijn belangrijke bouwstenen voor de visie. De Omgevingsvisie 2.0 zal na het participatietraject uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 worden

aangeboden. Vervolgens starten we met de opstelling van het Omgevingsplan. Wettelijk dient deze uiterlijk 1 januari 2032 vastgesteld te zijn.

Erfgoed

We ontwikkelen Monumentenbeleid om de cultuurhistorie te handhaven en 'beleefbaar' te maken. Vanwege de aangescherpte criteria van het Interbestuurlijke toezicht van de provincie zorgen we ervoor dat we uiterlijk in 2025 een geactualiseerd beleid hiervoor hebben.

In de begroting vallen deze thema's onder – met name – de programma's Vitale dorpen in Midden-Delfland® 2025 en Ruimtelijke ordening, ontwikkeling en huisvesting.

2. Duurzaam Landschap

Behouden en versterken van het landschap

Het landschap van Midden-Delfland is belangrijk voor de leefomgeving van onze eigen inwoners en ook voor de regio. Het behoud en de versterking van de kwaliteiten van het landschap vereisen een gevarieerde aanpak waarbij de gemeente en partners van de Landschapstafel samenwerken.

Het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland blijft een levendig landschap waar mensen kunnen recreëren. Het benadrukt de waarde van het open cultuurlandschap met erfgoed en landbouwactiviteiten. Ons doel is om ons gebied te behouden als een groene long, met volop recreatie- en ontspanningsmogelijkheden voor inwoners uit de dorpen en omliggende stedelijke gebieden.

De bekendheid van Midden-Delfland is een belangrijke pijler onder het bestaansrecht van het landschap, en versterkt de agrarische - en recreatieve activiteiten die ontplooid worden. Dit kan bijdragen aan onder meer de vrijetijdseconomie.
In 2024 is een evaluatie over de uitvoering van gebiedsmarketing in Midden-Delfland afgerond. Op basis van deze resultaten wordt vormgegeven aan een strategie voor de uitvoering van gebiedsmarketing na 2025. We streven ernaar de effectiviteit van de gebiedsmarketing nadrukkelijker af te stemmen op de doelen die zijn verwoord in de gebiedsvisie Midden-Delfland 2025. Deze worden verwerkt in de Omgevingsvisie 2.0. Hierin worden actuele doelstellingen op het gebied van recreatie en toerisme opgenomen, die kunnen bijdragen aan de vrijetijdseconomie.

Het duurzame economische verdienmodel voor de landbouw, voornamelijk melkveehouders, in het agrarisch kerngebied is erg belangrijk. Het programma Duurzaam Boer Blijven stimuleert kringlooplandbouw en betaalde landschapsdiensten om de landbouwsector duurzaam te maken en beter aan te laten sluiten bij de stedelijke omgeving. Financiële middelen en de groei van de productie en afzet van lokaal voedsel zijn essentieel om de boeren in staat te stellen goed voor het landschap te zorgen en er meerwaarde uit te halen.

Duurzaamheid

Ons doel is om Midden-Delfland in 2050 klimaatneutraal te maken. Dit laten we doorwerken in onze beheerplannen. Tegelijkertijd willen we het bewustzijn van duurzaam handelen vergroten onder inwoners, organisaties, verenigingen, ondernemers en specifiek ook onder boeren. Dit doen we door zoveel mogelijk duurzame oplossingen te kiezen binnen ons gemeentelijk beleid en waar mogelijk bevorderen we dit door participatie, voorlichting en educatie. Passen initiatieven bij het gebied, dragen ze bij aan de juiste balans in voorzieningen (integraliteit), en voldoen ze aan klimaat- en energienormen?

Voor de energietransitie wordt het accent gelegd bij het stimuleren van duurzame energie. Klimaatadaptatie gaat over het aanpassen van onze leefomgeving aan het veranderende klimaat en grilliger weer. De maatregelen voor klimaatadaptatie zullen conform de Strategie klimaatadaptatie Midden-Delfland 2021-2026 uitgewerkt worden in een uitvoeringsprogramma. Deze maatregelen zullen het benaderen van de gewenste doelstellingen versnellen, naast de al bestaande klimaatadaptieve projecten.

Beheren is wat ons betreft ook duurzaam ontwikkelen. Daarom stellen we meerjarige onderhoudsplannen op voor wegen, gebouwen, kunstwerken en speelplaatsen. Bij het actualiseren

van de verschillende beheerplannen streven we naar een duurzame en groene inrichting van de openbare ruimte. Hierbij wordt gekeken naar hoe we deze ruimte zo optimaal mogelijk kunnen onderhouden op een manier die rekening houdt met het milieu en het klimaat. Bij herinrichting streven we naar een klimaatvriendelijkere openbare ruimte.

Binnen de MRDH maken wij ons hard voor het blijven voorzien in adequate verbindingen in het openbaar vervoer binnen onze gemeente. Dit doen we door kritisch te zijn op de verschillende vervoersplannen van de openbaar vervoerondernemingen. Daarnaast versterken we de fietsinfrastructuur. We werken de komende periode aan een aantal projecten. Voorbeelden hiervan zijn het terugbrengen en verbeteren van het fietspad langs de Harnaschwetering en de aanleg van een doorfietsroute tussen Delft CS en Flora Campus Westland via de Hoornseweg en de Woudseweg. Hierbij werken wij nauw samen met de MRDH, en de gemeente Delft en de gemeente Westland.

Ons afvalbeleid is gericht op het vergroten van de mogelijkheden tot hergebruik en het verminderen van het verbruik van grondstoffen. Hiervoor stellen wij onder meer nieuw afvalbeleid op. Een belangrijke verandering om een nog beter afvalscheidingsgedrag te bevorderen is het invoeren van een prijsprikkel, het zogenaamde 'restafvaltarief'.

Kringlooplandbouw

De agrariërs in Midden-Delfland zijn de hoeders van het landschap. Ons doel is om een duurzaam en veerkrachtig agrarisch systeem te bevorderen dat in balans is met de natuurlijke omgeving. We ondersteunen initiatieven en ontwikkelingen die passen bij de natuurlijke omgeving. En initiatieven die een positieve invloed hebben op het creëren van een gesloten systeem voor het gebruik van de grondstoffen. Ketensamenwerking en het stimuleren en vergroten van bekendheid van streekproducten dragen bij aan het functioneren van kringlooplandbouw.

We streven naar een gesloten systeem waar meststoffen, water en energie zoveel mogelijk afkomstig zijn uit de directe omgeving en waar afvalstoffen geminimaliseerd worden. Hiervoor zijn we afhankelijk van de ondernemers, producenten en afvalverwerkers. Netwerken zoals bijvoorbeeld Duurzaam Boer Blijven dragen hun steentje al bij. Door in te zetten op het netwerk van stakeholders trachten we de kansen concreter te krijgen, zodat duidelijk kan worden welke maatregelen de gemeente verder kan bijdragen om verduurzaming en circulaire economie te bevorderen.

Spoorverdubbeling

Dwars door het Bijzonder Provinciaal Landschap, tussen Delft en Schiedam, is een spoorverdubbeling gepland. ProRail voert het project uit voor het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Samen met onze partners is onze inzet gericht op een zorgvuldige ruimtelijke inpassing en een kwalitatief verantwoorde uitvoering, zodat de spoorverdubbeling gepaard gaat met compensatie voor eventueel aangetaste waarden en een plus oplevert voor de belevings-, gebruiks-, en toekomstwaarde het landschap.

De bestuurlijke Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap heeft eind 2023 ingestemd met de propositie, waarvan de uitwerking zijn beslag krijgt. Door de Landschapstafel is een procesbegeleider aangesteld. Zijn opdracht is om binnen het speelveld van uiteenlopende belangen ervoor te zorgen dat de propositie op een constructieve wijze doorwerkt in de verdere uitwerking van de spoorverdubbeling in ontwerp en uitvoering. Doel is een integrale aanpak voor de bereikbaarheid, de verstedelijkingsopgave en behoud of versterking van het Bijzonder Provinciaal Landschap, waar alle partners van de Landschapstafel achter staan.

Dit doen we:

Landschap, natuur en agrarisch ondernemerschap

- Recentelijk is het uitvoeringsprogramma van de Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland geactualiseerd. We streven samen met onze gebiedspartners van de Landschapstafel naar een structurele verhoging van de financiële bijdrage voor beheer, onderhoud en ontwikkeling van het gebied. Dit doen we door blijvend aandacht te vragen voor het Bijzonder Provinciaal Landschap in zowel de opstelling als de uitwerking van de Ruimtelijke Verordening van de provincie die in voorbereiding is en de NOVEX van het Rijk.

- Wij continueren het programma Duurzaam Boer Blijven en laten dit aansluiten op nationale en provinciale kansen.
- Wij dragen met onze partners van de Landschapstafel actief bij aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Dit programma richt zich op waterbeheer, het versterken van de natuur en biodiversiteit, en het verminderen van broeikasgassen.
- Gebiedsmarketing wordt gebruikt om het landschap en de streekproducten bekend te maken en het voortbestaan van Midden-Delfland te bevorderen.
- Op basis van de evaluatie van de uitvoering van gebiedsmarketing in Midden-Delfland wordt een strategie vormgegeven voor de uitvoering van gebiedsmarketing na 2025.
- Wij faciliteer initiatieven die het verhaal van Midden-Delfland en duurzame voedselproductie inzichtelijk maken door het versterken van korte ketens met streekproducten.
- We koersen voor de spoorverdubbeling op een vruchtbare samenwerking met betrokken partijen, waaronder ProRail, om uiteindelijk voldoende financiële dragers vanuit het Rijk, provincie of regio te genereren om de kwaliteiten van het Bijzonder Provinciaal Landschap te behouden of te versterken. Onze gemeentelijke bijdrage gaat vooralsnog via de Landschapstafel. Indien aanvullende middelen nodig zijn om ons doel te bereiken zal dat separaat of via de P&C-cyclus aan de orde gesteld worden.

Recreatie

- In 2025 stellen wij de gemeenteraad voor om nieuw beleid op het gebied van recreatie en toerisme vast te stellen. Dit voorstel is gebaseerd op de *Toekomstvisie 2050*. Een belangrijk onderdeel hiervan is het verbeteren van de toegankelijkheid van het landschap en versterken van de recreatieve routestructuren voor wandelen, fietsen, varen, skaten en ruiterpaden. Ook met aandacht voor mogelijkheden voor realisering van recreatieve voorzieningen.
- Het gebied blijft een groene plek voor recreatie, waarbij we streven naar een goede balans tussen bezoekers, beleefbaarheid en rust. Dit beleid is uitgangspunt voor de Omgevingsvisie 2.0.
- We toetsen initiatieven en ontwikkelingen aan de vraag of het de toegankelijkheid van het landschap of de functie als groen recreatiegebied bevordert. Ook toetsen we aan het behoud van historische elementen en gebouwen.

Duurzaamheid

- Met een programma voor klimaatadaptatie zetten we in op maatregelen om onder meer wateroverlast, verdroging en hittestress te voorkomen. We richten ons op eind 2024 voor het uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen, dat in 2025 wordt uitgewerkt in concrete projecten om tot uitvoering van maatregelen te komen.
- In 2025 actualiseren we de warmtevisie en stellen vervolgens een uitvoeringsprogramma op waarbij uitgegaan wordt van een buurtgerichte aanpak.
- Voor verduurzaming werken we mee aan onderzoek en initiatieven voor het toekomstbestendig maken van het energienetwerk, voorkomen van netcongestie, en dergelijke. Hierbij hebben we oog voor de verschillende taken en bevoegdheden van onszelf en de relevante partijen.
- Tevens blijven we ons inzetten voor verduurzaming bij de huishoudens en de ondernemers, door onder andere collectieve inkoopacties, buurtacties, informatieavonden en gerichte communicatie via alle mogelijke kanalen (online en offline).
- We stellen meerjarige onderhoudsplannen op voor wegen, gebouwen, kunstwerken en speelterreinen. Deze bieden we aan de gemeenteraad aan in 2024.
- We stimuleren het hergebruik en recyclen van grondstoffen en voedingsstoffen binnen de lokale kringloop. Door in te zetten op het netwerk van stakeholders trachten we de kansen concreter te krijgen, zodat duidelijk wordt welke maatregelen de gemeente verder kan bijdragen om verduurzaming en circulaire economie te bevorderen.
- We ondersteunen kringlooplandbouw met aandacht voor behoud van bodemvruchtbaarheid, dierenwelzijn en het versterken van biodiversiteit.
- We behouden en actualiseren het Innovatieprogramma Midden in Delfland (MIND) en het programma Duurzaam Boer Blijven.
- Op basis van de *Toekomstvisie 2050* stellen we met stakeholders een actueel toekomstperspectief op voor biodiversiteit, waterhuishouding en duurzame voedselproductie. Hierbij verkennen wij de mogelijkheden voor een hogere financiële waardering voor kruidenrijk grasland, weidevogelbeheer, biodiversiteit en de verbetering van de waterkwaliteit. In het najaar 2024 maken we hier een start mee, zodat er in 2025 een gedragen perspectief kan zijn.

In de begroting vallen deze thema's onder – met name – programma Beheer, verkeer en milieu.

3. Mensen maken de samenleving

Onderwijs

Goed onderwijs voor onze jeugd, dat streven wij na. Met ons lokaal onderwijsbeleid steunen wij scholen in Midden-Delfland hierbij. Ons gemeentelijk beleid richt zich op de gehele ontwikkeling van kinderen in het onderwijs, en die ontwikkeling begint al in de voorschoolse periode. Door goede voorschoolse voorzieningen als voorschoolse educatie, opvoedingsondersteuning en jeugdgezondheidszorg versterken we de kracht van gezinnen en daarmee de toegang tot onderwijs.

Wij zorgen voor goede en afdoende huisvesting voor de basisscholen, rekening houdend met de ontwikkeling van het aantal leerlingen. Onze leerplichtambtenaar zet zich actief in voor kinderen die verzuimen of dreigen uit te vallen uit het onderwijs.

Sociaal domein en Welzijn

Onze gemeente kent een hoge mate van onderlinge verbondenheid. Met ons welzijnsbeleid sluiten we hierop aan: we faciliteren ontmoeting, stimuleren vrijwilligerswerk en ondersteunen mantelzorgers. Voor inwoners die zijn aangewezen op ondersteuning, bieden we – afhankelijk van de behoefte – passende vormen van maatschappelijke ondersteuning en zorg. We hebben speciale aandacht voor jeugd/gezinnen, maar ook voor ouderen. Gezien de toenemende vergrijzing vragen thema's als dementie en valpreventie aandacht.

Voor een sterke samenleving zijn inclusiviteit en (acceptatie van) diversiteit cruciaal. Ons doel is om dit te bevorderen door gelijke kansen te bieden en discriminatie op basis van etniciteit, cultuur, geslacht, seksuele geaardheid en religie uit te bannen. Wij stimuleren initiatieven die gelijke kansen bevorderen, discriminatie bestrijden, en initiatieven en ontwikkelingen die het gevoel van verbondenheid en solidariteit versterken.

Economische zaken

Ondernemerschap is een belangrijke waarde in de samenleving. Niet alleen draagt ondernemerschap bij aan een sterke economie en daarmee aan brede welvaart. Ook hebben ondernemers, met name het MKB, vaak een maatschappelijke functie die belangrijk is voor de vitaliteit van onze dorpen. De winkel op de hoek, de bakker, de slager of het terras; zij dragen eraan bij dat inwoners binnen hun dorp terecht kunnen. Voor inwoners, zeker voor ouderen, verhoogt dat de kwaliteit van leven.
Wij stellen ons als doel om een gunstig economisch klimaat te creëren door te investeren in infrastructuur, bedrijfsontwikkeling en werkgelegenheidskansen binnen onze gemeente.
Dat betekent dat wij toetsen of initiatieven werkgelegenheid opleveren, of deze positief zijn voor de lokale economie, en of de initiatieven bijdragen aan de kwaliteit van leven in de dorpen.

Sociale zaken

Voor een goede kwaliteit van leven is het een randvoorwaarde dat mensen kunnen voorzien in hun basisbehoeften. Het middel om hier zelfstandig in te kunnen voorzien is werk. Ons gemeentelijk beleid is er daarom op gericht mensen die niet werken en afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering, te activeren en stimuleren naar werk. Voor diegenen die niet (volledig) kunnen werken, zoeken we naar andere mogelijkheden om bij te dragen en deel te nemen aan de samenleving.

Ons uitgangspunt: iedereen in Midden-Delfland werkt, werkt aan of werkt mee. In de huidige arbeidsmarkt zien we dat de groep inwoners die nog afhankelijk is van een bijstandsuitkering, een grotere afstand hebben tot de arbeidsmarkt met veelal meer psychische of maatschappelijke problemen. Het vraagt een andere aanpak dan voorheen om juist deze groep inwoners verder te brengen naar werk en participatie. Het vernieuwde re-integratiebeleid richt zich sterker dan voorheen op deze groep.

Gemeenten hebben de afgelopen jaren steeds meer wettelijke taken gekregen om inwoners te ondersteunen. Als kleinschalige gemeente zijn wij in staat deze ondersteuning op verschillende gebieden in samenhang aan te bieden. Het leven van onze inwoners is immers ook niet in hokjes

opgedeeld. Daarom werken al onze medewerkers die inwoners helpen met inkomen, werk, ondersteuning, zorg, schulden en inburgering samen in één afdeling.

We willen onze inwoners de mogelijkheid geven om zelf de regie te nemen over hun leven. Als dat niet lukt, bieden we een vangnet, bijvoorbeeld door hulp te bieden bij armoede en schulden. We blijven onze dienstverlening verbeteren en professionaliseren. In de uitvoering van de vastgestelde plannen op het gebied van armoede en schulden passen wij deze werkwijze toe.

Bij gemeentelijke investeringen passen we social return on investment toe. Hiermee vergroten we mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, te begeleiden naar werk en/of werkervaringsplekken. We willen lokale ondernemers ondersteunen bij hun investeringen in social return. Dit willen we vooral doen door het bij elkaar brengen van behoeften, kansen en mogelijkheden. Daarom zetten we ook in op het weer ontsluiten van het bedrijvennetwerk.

Veiligheid

Veiligheid is een basisbehoefte omdat het de fundamenten legt voor een gezonde, stabiele en welvarende samenleving. Er zijn veel aspecten die het gevoel van veiligheid beïnvloeden. Fysieke veiligheid, psychologisch welzijn, maatschappelijke stabiliteit, economische ontwikkeling en sociale cohesie zijn hier voorbeelden van. Wij hebben mogelijkheden om de (ervaren) veiligheid te bevorderen. We maken hier gebruik van en zetten in op de speerpunten die de raad vaststelt. Ondermijning is er daar een van ons beleid is gericht op preventie, bewustwording en het signaleren daarvan. Ontwikkelingen en initiatieven moeten bijdragen aan het gevoel van veiligheid of aan het terugdringen van overtredingen.

We ondersteunen maatschappelijke initiatieven die de veiligheid versterken en we blijven de buurtpreventie steunen. In de begroting is een structureel bedrag opgenomen voor de buurtpreventies dat jaarlijks wordt uitgekeerd. Er is een contactpersoon binnen de gemeente waarmee onder andere de werkzaamheden worden afgestemd.

In april 2024 is onze tweede boa gestart. Hierdoor gaat de zichtbaarheid van de BOA-functie aanzienlijk toenemen. Dit levert op dat op de diverse meldingen sneller wordt gereageerd. Dit leidt ertoe dat kleine ongemakken die inwoners ervaren sneller worden aangepakt. Door de toename in de capaciteit wordt het ook mogelijk om bij meer evenementen aanwezig te zijn en de samenwerking met politie en buurtpreventen te versterken.

Dit doen we:

Onderwijs

- In 2024 stellen we een integraal huisvestingsplan (IHP) op voor de huisvesting van onze scholen. Belangrijke vertrekpunten hierbij zijn het benutten van gezamenlijke huisvestingsmogelijkheden en de demografische en maatschappelijke ontwikkelingen. Het IHP geeft inzicht in de lange termijn behoeften aan onderwijshuisvesting in de dorpen en heeft daarmee een nauwe samenhang met de te ontwikkelen dorpenvisies.
- In Den Hoorn stimuleren wij de ontwikkeling van de sporthal door DIOS, en zijn wij voornemens een gymzaal te realiseren op de huidige locatie van de Mariaschool. Dit laatste voornemen zal ook een plek krijgen in het hiervoor genoemde IHP.
- Onze leerplichtfunctionaris en/of consulent jongeren komen in actie wanneer kinderen dreigen uit te vallen uit het onderwijs en/of het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie. In 2024 bereiden wij ons voor op de aankomende gewijzigde taken als gevolg van de wet Van school naar duurzaam werk (verwachte ingangsdatum 2025).

Sociaal domein en welzijn

- Samen met verenigingen en instellingen geven we uitwerking aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Regionaal Integraal Gezondheidsakkoord (RIGA/IZA). We geven uitvoering aan thema's en ketenaanpakken uit de akkoorden zoals valpreventie, kansrijke start, gezonde leefstijl jongeren en volwassenen. Met de uitvoering, die we samen met het veld doen, richten ons op het stimuleren van een gezonde levensstijl en het creëren van een gezonde leefomgeving voor de inwoners van onze gemeente.

- We hebben aandacht voor ouderen. Ons seniorenbeleid houdt rekening met de toenemende vergrijzing, waarbij we letten op zaken zoals woningbouw (dorpsvisies), toegang tot zorg, vrijwillige ondersteuning van ouderen, omgaan met dementie, en mantelzorg. Onze aandacht gaat onder meer uit naar het tegengaan van eenzaamheid, digitale ondersteuning, valpreventie en thuis kunnen blijven wonen met de benodigde voorzieningen. Ook de versterking van het welzijnswerk, waarvoor gedurende vier jaar middelen zijn uitgetrokken, richt zich hierop.
- Op het gebied van jeugdzorg zijn de afgelopen jaren stappen gezet in het versterken van ons lokale team. Met ingang van 2024 is de uitvoerende capaciteit van het team structureel versterkt. Hiermee is continuïteit geborgd. In het kader van het versterken van lokale teams (landelijke opdracht uit de hervormingsagenda, tevens belangrijk in het licht van kostenbeheersing), ligt de nadruk de komende periode op het versterken van de kwaliteitsfunctie in het team. Voorstellen hiertoe worden betrokken in het beleidskader jeugd, dat in 2024 wordt geactualiseerd.

Economie

- Samen met het Bedrijvenschap Harnaschpolder en bedrijvenvereniging Harnaschpolder maken we de Harnaschpolder groener. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld waarmee we voortvarend aan de slag zijn. Op deze manier dragen wij bij aan een goed vestigingsmilieu voor de bedrijven en een prettige werkomgeving voor de werknemers.
- In de eerdergenoemde dorpenvisies bekijken we welke bedrijvigheid in de dorpen gewenst is en welke mogelijkheden we kunnen benutten om die bedrijvigheid te stimuleren

Sociale zaken

- We ontwikkelen in 2024 een nieuw beleidskader voor re-integratie en participatie, met hierin speciale aandacht aan het activeren van kwetsbare groepen. De uitgangspunten voor het nieuwe beleidskader zijn al in de raad gedeeld.
- We gaan personen voor wie betaald werk (nog) niet haalbaar is begeleiden om meer te participeren in de samenleving, door middel van een "meedoen coach". Ook gaan we samenwerken met meerdere re-integratiepartijen met elk hun eigen expertise, bijvoorbeeld op het gebied van jongeren, statushouders, personen met autisme of een licht verstandelijke beperking.
- We versterken de regie van klantmanagers en versterken de verbinding met het werkgeversnetwerk binnen onze gemeente om onze klanten stappen te laten zetten op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door een taalstage, een werkervaringsplaats of een betaalde baan.
- Bij gemeentelijke investeringen passen we social return on investment toe.
- We ondersteunen lokale ondernemers bij hun investeringen in social return, door het bij elkaar brengen van behoeften, kansen en mogelijkheden. Daarom zetten we ook in op het (weer) ontsluiten van het bedrijvennetwerk.

Ruimte voor initiatief

- We moedigen inwoners en verenigingen aan om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leefomgeving en voorzieningen. Hiervoor werken wij samen en stemmen af met wijkverenigingen.

Veiligheid

- We zorgen voor prettige en veilige de wijken om in te wonen en te werken, door een doordachte inrichting.
- We zetten in op onderzoek naar en aanpak van ondermijning, door continueren van samenwerking met het RIEC. We zetten in op een projectmatig aanpak, waarbij we bouwen aan kennis.

In de begroting vallen deze thema's onder – met name – de programma's Onderwijs, Sociaal Domein en Welzijn en Economische en Sociale zaken.

4. Dienstverlenende gemeente

Onze samenleving verandert snel en we gaan mee met de veranderingen. Belangrijk is dat wij wendbaar én weerbaar zijn. Technologie speelt een grote rol en steeds meer zaken worden digitaal afgehandeld. Digitale dienstverlening wordt verwacht en tegelijkertijd is er een grote behoefte aan persoonlijk contact. Daarnaast vinden mensen het belangrijk om betrokken te worden bij beslissingen die de gemeente neemt. Inwoners willen dat de gemeente verschillende meningen, ook hun eigen, meeweegt in de besluitvorming en transparant is over haar handelen en motivaties.

Dienstverlening en burgerparticipatie

Ons doel is het hebben van een herkenbaar en toegankelijk bestuur, dat aanspreekbaar is op de kwaliteit van dienstverlening aan onze inwoners. Iedereen telt daarbij mee. Onze belofte is dat iedereen zich begrepen, geholpen, betrokken en thuis voelt. Dat bereiken we door belangstelling te tonen, deskundig en gedreven te werken en altijd naar de bedoeling te handelen. Deze belofte is de toetssteen van de manier waarop wij ons werk doen.

We behandelen iedereen gelijk en met respect. Transparantie en duidelijkheid zijn daarbij essentieel, zodat we een gemeente zijn die staat en gaat voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers.

Bij de uitvoering van beleid zijn we ons bewust van de effecten van ons handelen voor inwoners en ondernemers. Dat betekent ook dat we werken volgens de bedoeling. De regels zorgen dus enerzijds voor het realiseren van waarden als voorspelbaarheid of rechtvaardigheid en anderzijds hebben we de regels als morele leidraad. We maken een dienstverleningsprogramma op basis van de dienstverleningsvisie. Hierin staan acties voor de korte en lange termijn. Dit programma is een 'levend document'. In 2024 willen we het programma in belangrijke mate gereed hebben. Vooruitlopend op het opleveren van het programma heeft de organisatie een aantal concrete aanbevelingen al opgepakt. Zo sturen we intensiever op de telefonische bereikbaarheid van de afzonderlijke teams en geven we weer opnieuw aandacht aan het belang van begrijpelijk communiceren.

We werken volgens het 'dienstbaarheidsbeginsel'. Dit betekent onder meer dat we onze besluiten goed motiveren en heldere taal gebruiken die voor een grote groep inwoners begrijpelijk is en dat deze waar mogelijk afgestemd op de specifieke doelgroep. Daarom actualiseren wij ons beleidskader communicatie in 2024 en geven wij via het programma *Heldere Taal* weer hernieuwd aandacht aan het belang van goede dienstverlening via begrijpelijke communicatie. Dit programma is herstart in mei 2024.

Burgerparticipatie betekent gebruikmaken van de kennis en betrokkenheid van inwoners om betere beslissingen te nemen die breder gedragen worden. Participatie is vooral nuttig bij onderwerpen die te maken hebben met de buurt waar mensen wonen. Voor algemenere onderwerpen betrekken we bij voorkeur specifieke groepen mensen en maatschappelijke organisaties. Op deze manier houden we contact met de doelgroep van beleid en zorgen we dat denken en doen dicht bij elkaar blijft. We maken ook gebruik van de veranderingen in de Gemeentewet over participatie en het 'uitdaagrecht'. Samen met de gemeenteraad werken we aan het aanpassen van ons beleid en onze processen volgens deze veranderingen. Dit betekent dat wij na afstemming met uw raad via een bijeenkomst om de richting te peilen een voorstel aan de gemeenteraad doen om de inspraakverordening te veranderen in een participatieverordening met daarin de criteria vanuit de omgevingswet en het uitdaagrecht.

Het college wil graag aanhaken bij eventuele koffietafels/burgerplatforms die in een gemeenschap zijn gevormd om zo laagdrempelig mogelijk te horen wat er speelt en informatie te delen.

Bij tegengestelde belangen tussen gemeenten en inwoners zoeken we persoonlijk contact en proberen we daarmee juridisering te vermijden. Dat vraagt om een benaderbare ambtelijke organisatie en een toegankelijk en betrokken college. Met iedere wethouder kan een afspraak worden ingepland voor haar of zijn portefeuille. We zorgen ervoor niet alleen binnen het gemeentehuis, maar juist ook daarbuiten in gesprek te gaan met inwoners en belanghebbenden. We kijken naar wat de meest geschikte vorm is, uitgangspunt is dat contact leggen met een bestuurder laagdrempelig is, maar wel op afspraak. Op die manier is de juiste voorbereiding mogelijk met als doel het in één keer met de juiste mensen aan tafel te hebben. Dat draagt bij aan goede dienstverlening.

Krachtig bestuur

We hebben een duidelijke missie en visie voor Midden-Delfland. We streven naar een sterke positie van onze gemeente, zowel regionaal als nationaal. We doen die zaken die belangrijk zijn voor onze inwoners en ondernemers en hebben aandacht voor onze omgeving. Waar we verantwoordelijk voor zijn, pakken we op. Waar we goed in zijn, brengen we naar buiten. Vaak is dat de kracht van onze fijnschaligheid. We willen ervoor zorgen dat het college en de gemeenteraad ieder voor hun eigen

taken en verantwoordelijkheden deze optimaal kunnen uitvoeren binnen de geldende regels en afspraken. Dit doen we door te werken vanuit een heldere scheiding tussen ieders eigen rol en verantwoordelijkheid en met vertrouwen.

We zoeken actief de samenwerking met andere overheden en gebiedspartners op om de kwaliteiten van het landschap te koesteren en waar mogelijk om te zetten in een (structurele) financiering voor beheer en onderhoud. In Midden-Delfland beheert bijvoorbeeld Staatsbosbeheer een aantal natuur- en recreatiegebieden in opdracht van het Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG). Onze gemeente heeft zitting in de coöperatie.

Wanneer we beleid ontwikkelen doen we dit samen met het 'veld'; onze maatschappelijke partners, cliëntenorganisaties en gemeentelijke uitvoering. Bij visies voor de langere termijn en grote opgaven vragen we de gemeenteraad om de kaders aan te geven waarbinnen de uitwerking moet plaatsvinden, met realistische verwachtingen over haalbaarheid en tijdspad. We hebben deze werkwijze toegepast bij het ontwikkelen van onze plannen op het gebied van armoede en schulden, en passen dit in 2024 toe bij onder andere het actualiseren van het beleidskader jeugd, het integraal huisvestingsplan onderwijs, het re-integratiebeleid en de uitwerking van de plannen op het gebied van gezond leven (GALA).

Wij zorgen voor transparantie en openheid. Goede communicatie en constructieve samenwerking zijn daarbij essentieel. Wij informeren de raad maandelijks via de maandinformatie (informatieverstrekking vanuit het college aan de raad).

Wendbare en weerbare organisatie

Om onze doelen en ambities te bereiken, hebben we een sterke, betrokken en gemotiveerde gemeentelijke organisatie nodig. We willen medewerkers die bewust voor onze gemeente kiezen en op de juiste plek zitten met de juiste omstandigheden, zodat hun kennis en vaardigheden goed uit de verf kunnen komen. En die vanuit daar zich in willen zetten voor een goede dienstverlening en in ontwikkelingen kansen zien voor verbetering.

Een wendbare gemeente is flexibel en kan snel inspelen op veranderende behoeften van haar inwoners en de samenleving als geheel. Om snel en effectief mee te bewegen met veranderingen en uitdagingen, zetten we in op een wendbare en weerbare organisatie. Dit gaat over en de mensen en de middelen.

Onze doelstelling is om onze gemeente als werkgever bloeiend, aantrekkelijk en actief te houden. En daarnaast om een duurzaam financieel beleid te voeren. Nu meer duidelijk wordt over de inkomsten vanuit de algemene uitkering, weten we ook dat dit vraagt om het maken van duidelijke keuzes en het stellen van prioriteiten. We behouden de balans tussen ambities, praktische mogelijkheden en financiële middelen. We zorgen daarom voor een strak begrotingsproces in samenspraak met de auditcommissie. We werken met een Kadernota. Deze wordt voor het zomerreces behandeld in de raad en vormt de basis voor de uitwerking van de meerjarenbegroting.

Dit doen we:

Dienstverlening en burgerparticipatie

- We continueren de lopende trajecten met burgerparticipatie. We werken een nieuwe verordening voor de participatie op, samen met de raad. Raad en college worden hierbij uitgedaagd om zeggenschap bij de participanten te leggen.
- We geven invulling aan onze dienstverleningsvisie die door de raad is vastgesteld. Speerpunt de komende maanden is de concrete bereikbaarheid van met name de medewerkers die bezig zijn met vergunningen.

Krachtig bestuur

- We behouden de frequente en betrouwbare informatiestroom vanuit het college naar de raad. Het college zorgt, met de maandinformatie, ervoor dat de raad laagdrempelig op de hoogte wordt gehouden van de grote projecten.

- Het college zorgt ervoor dat de regionale zichtbaarheid en positie van Midden-Delfland weer meer over het voetlicht komt. Dit doet het college door bij de regionale gremia met een eenduidige boodschap vanuit Midden-Delfland te spreken. Ook wil het college de informele afstemming met de colleges van omliggende gemeenten bevorderen door ontmoetingen te organiseren.

Wendbare en weerbare organisatie

- We zetten in op behoud van medewerkers en hun kennis en vaardigheden via loopbaanontwikkeling.
- Tegelijkertijd trekken we nieuw talent aan. In 2025 starten we opnieuw een traineeprogramma en we kijken naar andere manieren om nieuw talent aan te trekken. Bijvoorbeeld door mensen aan te nemen die aan het einde van hun loopbaan zijn of die geen ervaring hebben binnen gemeentelijke organisaties.

In de begroting vallen deze thema's onder – met name – programma Bestuur en dienstverlening en de paragraaf bedrijfsvoering.

Tot slot

In dit collegeprogramma staat waar wij de resterende raadsperiode mee aan de slag gaan. Wij realiseren ons dat verandering een constante is en dat we dus regelmatig moeten kijken of we nog de juiste dingen doen om de beoogde doelen te bereiken. We doen wat nodig is, we werken vanuit de bedoeling en zijn flexibel in onze aanpak. Zo kunnen we inspelen op verandering.

We zetten in op waardevol contact met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tevens kijken we uit naar een prettige samenwerking met de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Midden – Delfland

M.A.I. Born
gemeentesecretaris

F.I. Noordermeer – van Slageren
Burgemeester